

6552 SAYILI TORBA YASA-EV HİZMETLERİNDE ÇALIŞANLARIN SİGORTALILIĞI

Av. Erdoğan KAYA - www.gurselavukatlik.com

6552 sayılı “İş Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun” ya da günlük hayattaki tabiriyle Torba Yasa, pek çok konuda hayatımıza yenilikler getirmiştir. Yenilik getirilen konulardan biri de ev hizmetlerinde çalışanların sigortalılığı konusudur. İlgili Kanunun, ev hizmetlerinde çalışanların sigortalılığını düzenleyen maddesi 01.04.2015 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Ev hizmeti nedir?

Ev hizmetinin ne olduğu ve neleri kapsadığına ilişkin olarak çıkarılan tebliğde(Ev Hizmetlerinde 5510 Sayılı Kanunun Ek 9 uncu Maddesi Kapsamında Sigortalı Çalıştırılması Hakkında Tebliğ) tanımlama yapılmıştır. Buna göre ev hizmeti; “Ev içerisinde yaşayan aile bireyleri tarafından yapılabilecek temizlik, yemek yapma, çamaşır, ütü, alışveriş, bahçe işleri gibi gündelik işler ile çocuk, yaşlı veya özel bakıma ihtiyacı olan kişilerin bakım işlerinin aile bireyleri dışındaki kişiler tarafından yapılmasını ” şeklinde tanımlanmıştır.

Söz konusu düzenlemede, ev hizmetinde çalışanların çalışma sürelerine göre ikili bir ayrıma gidilmiştir. Buna göre **(1)çalışma süresi 10 günden az olanlar** ve **(2)çalışma süresi 10 gün ve üzerinde olanların** sigortalılığı şeklinde ayırım yapılmıştır. İlgili ayrıma dikkat edilmesi gerekir yoksa bu kişileri çalıştıranlar açısından idari para cezası ile karşılaşmak çok olasıdır.

Şunu da önemle belirtmek gerekir ki 5510 s. Kanun Ek 9. maddesinde sağlanan imkândan sadece gerçek kişiler yararlanacak olup, tüzel kişilerin bu maddeden yararlanması durumu söz konusu olmayacaktır(İlgili Tebliğ md. 2).

1- 10 Gün ve Üzeri Çalışanların Sigortalılığı

Ev hizmetlerinde işveren yanında 10 gün ve daha fazla süreyle çalışanlar, Kanunun ek 9 uncu maddesinin birinci fıkrası gereğince 01.04.2015 tarihinden itibaren **ücretle ve sürekli çalışma şartı aranmadan 4/1-a(SSK) sigortalılarına sağlanan haklardan aynı şekilde yararlanacaktır.** Yani haklarında kısa vadeli sigorta kolları, uzun vadeli sigorta kolları, genel sağlık sigortası ve işsizlik sigortası hükümleri uygulanacaktır.

Bir kişiyi ev hizmetlerinde 10 gün ve üzerinde çalıştıran kişiler de “işveren” olarak nitelendirilecektir(İlgili tebliğ md. 1).

Sigortalılık başlangıç tarihi ve bildirimi

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalışanların bildirimi ”Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge” ile yapılır. Bildirgedeki işe giriş tarihi sigortalılık başlangıç tarihidir. **İşverenlerin bu bildirgeyi çalışmanın başladığı ayın sonuna kadar ikamet ettikleri yere en yakın üniteye vermeleri zorunludur.** Bahsi geçen bildirge dışında yapılan bildirimler Kurumca geçerli sayılmayacaktır.

Ev hizmetlerinde ay içerisinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalışan sigortalıların bildirimi ve sigorta primlerinin ödenmesi ile ilgili olarak işveren açısından bildirgenin doldurulup sigortalı ile birlikte imzalandıktan sonra ünitelere müracaat edilmesi yeterli olacaktır(İlgili Tebliğ md. 3).

Kurumca işyeri numarası oluşturulmayacak, işveren kayıtları T.C. kimlik numarası ile takip edilecektir. Çalışma gün sayısı ve prime esas günlük kazanç beyana göre belirlenecektir. Prime esas kazanç 5510 s. Kanunun 82. maddesine göre belirlenen alt ve üst sınırlar arasında olmak üzere sigortalıya ödenen brüt ücrete göre belirlenecektir(İlgili Tebliğ md. 3).

İşverenler ilgili primleri sigortalı çalıştırdıkları ayı takip eden ayın sonuna kadar ödeyebileceklerdir(İlgili tebliğ md. 3).

Ödenecek prim tutarı

10 gün ve üzeri çalışanlar için işverenleri, eğer asgari ücret üzerinden ödeme yaparlarsa, günlük 13 TL prim ödemesi yapacaklardır.

10 günden fazla 30 günden az çalışılan sürelerin borçlanması

Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında 10 gün ve daha fazla süreyle çalışması bulunanların ay içindeki çalışmalarının toplamının 30 günden az olması halinde kalan süreler sigortalılar ya da hak sahipleri tarafından talepte bulunulması halinde Kanunun 41 inci maddesinin (i) bendine göre borçlanılabilecektir.

2- 10 Günden Az Çalışanların Sigortalılığı

Bu gruptaki kişiler, iş kazası ve meslek hastalığı sigortası kapsamında sigortalı sayılacaktır. Bu şekilde sigortalı çalıştıranlar 10 güne (10 hariç) kadar çalıştırdıkları sigortalılar nedeniyle işveren sayılmayacaklar, bu kapsamda sigortalı çalıştırdıkları her gün için sigortalı çalıştıranlar prime esas günlük kazanç alt sınırının % 2'si oranında iş kazası ve meslek hastalığı primi ödeyeceklerdir(İlgili Tebliğ md. 4). 10 günden az sigortalı çalıştıranlardan işyeri bildirgesi, sigortalı işe giriş bildirgesi ile aylık prim ve hizmet belgesi, işten ayrılış bildirgesi düzenlenmesi istenmeyecektir.

10 günden az çalışmanın tespiti nasıl yapılacaktır?

10 günden az çalışmanın tespitinde günlük 7,5 saatin altındaki çalışmalar 1 gün olarak kabul edilecektir. 10 günden az çalışılan süreler birbirini takip eden günler olabileceği gibi ayın farklı günleri de olabilecektir(İlgili Tebliğ md. 4).

Çalışanın bildirimini

Ev hizmetlerinde 10 günden az sigortalı olarak çalışanların bildirimini "Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Sigortalı Çalıştırılacaklara İlişkin Başvuru Formu" (Ek 2) ile yapılacaktır. Form çalışmanın geçtiği ayın sonuna kadar ünitelere verilecektir(İlgili Tebliğ md. 4). Ev hizmetlerinde 10 günden az sigortalı olarak çalışanların bildirimini bu kişileri çalıştıranlar yönünden internet aracılığı ile de yapılabilecektir.

Çalıştırılan gün sayısının 9 günü geçmesi

Ev hizmetinde 10 günden az çalıştırılan kişinin çalışma süresi daha sonra 9 günü geçmesi halinde bu defa 10 gün ve fazla sürelerle çalıştırılanlara ilişkin hükümler uygulanmaya başlayacaktır.

Burada şunu belirtmek gerekir ki ay içindeki çalışması birden fazla işveren yanında geçen; ancak her bir çalışması tek başına 10 günden az olan kişilerin uzun vadeli ve sağlık sigortası primlerini yine kendisi ödeyecektir.

Uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortasının ödenmesi

Yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere bu kişileri çalıştıranlarca, sadece iş kazası ve meslek hastalığına ilişkin primler ödenecektir. Eğer 10 günden az sigortalı çalışanlarca, uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası primini takip eden ayın sonuna kadar ödemeleri halinde, uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası yardımlarından da yararlanabilecektir. Sigortalıların uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası priminin kendileri tarafından ödenebilmesi için ev hizmetlerinde aynı ya da farklı çalıştıran yanında en az 1 gün, en fazla 9 gün süre ile çalışması yeterli olacaktır (İlgili Tebliğ md. 4).

Ödenecek prim tutarı

10 günden az çalışanlar için işverenleri, eğer asgari ücret üzerinden ödeme yaparlarsa 2015 yılının Haziran ayına kadar günlük 80 Krş., 2015 yılının 2. Aylık döneminde ise günlük 85 Krş. ödeme yapacaktır.

Ev hizmetinde çalışanın akraba olması haline ilişkin farklı bir düzenleme getirilmiştir.

Buna göre; aynı evde oturan üçüncü derece dâhil bu dereceye kadar hısımlar tarafından ev hizmeti işlerini yapanlar ek 9 uncu madde kapsamında sigortalı sayılmayacaktır. Ancak, üçüncü dereceye kadar olan akrabalar dışından olup ev hizmeti nedeniyle işe alınan, aynı evde yaşayanlar ek 9 uncu madde kapsamında sigortalı sayılacaktır(Ev Hizmetlerinde 5510 Sayılı Kanunun Ek 9 uncu Maddesi Kapsamında Sigortalı Çalıştırılması Hakkında Tebliğ md. 2). Ek 9. maddede sigortalı sayılmayacaklara ilişkin bir düzenleme olmamakla birlikte, 5510 s. Kanunun “Sigortalı sayılmayanlar” başlıklı 6. maddesine dayanılarak çıkarılan Tebliğde böyle bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu düzenleme ile ev hizmetlerinde çalışanlara sağlanan sigortalı olma imkânının kötüye kullanılmaması sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak kanaatimizce düzenlemenin bu defa hak kayıplarına sebep olması durumu söz konusu olabilecektir.